

Dnr: 2022/ASN 0068

Granskningsrapport

Öppna förskolan i Tyresö

2022-09-09

Enheten för juridik och utredning
Barn- och utbildningsförvaltningen

tyresö kommun

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
1 Bakgrund.....	5
1.1 Om den öppna förskolan i Tyresö.....	5
1.2 Styrdokument.....	6
1.2.1 Nationella styrdokument.....	6
1.2.2 Lokala styrdokument	6
1.3 Övergripande krav på verksamheten	6
1.3.1 Utgångspunkter	6
1.3.2 Kvalitetskrav	7
1.3.3 Uppföljning och utvärdering	7
1.4 Syfte med granskningen.....	7
2 Metod.....	7
3 Om verksamheten.....	8
3.1 Organisation och ledning	8
3.2 Statistik	9
3.3 Öppna förskolan stöttar vårdnadshavare.....	9
3.4 Pedagogernas roll på den öppna förskolan.....	10
3.5 Öppna förskolan som en väg till språk och integration.....	10
3.6 Lärmiljö	10
3.7 Observation av verksamheten	11
4 Kvalitetsarbete	12
4.1 Systematiskt kvalitetsarbete.....	12
4.2 Kompetensutveckling för pedagogerna.....	13
4.3 Pedagogiskt utbyte med andra.....	13
4.4 Resultat från kundundersökning	13
5 Referenser.....	14

Sammanfattning

Kvalitetsnivå	Bedömning
Grön	Pedagogerna på den öppna förskolan är engagerade och ger ett professionellt intryck.
Grön	Verksamheten utgår från en helhetssyn på barnen och deras närstående.
Grön	Vårdnadshavarna som besöker den öppna förskolan tillsammans med sina barn är mycket nöjda med verksamheten.
Grön	Den öppna förskolan har en tydlig struktur för det systematiska kvalitetsarbetet.
Gul	Lokalfrågan behöver ses över för att anpassas bättre till ett mer flexibelt användande och möjliggöra ett mottagande av fler besökare.
Gul	Att utveckla lärmiljön inomhus efter pandemin är ett utvecklingsområde.
Gul	Att öka den digitala kompetensen hos pedagogerna är ett utvecklingsområde.
Gul	Att möjliggöra för pedagogerna att ha ett utbyte med andra pedagogiska nätverk för att få inspiration och lära av varandra är ett utvecklingsområde.
Gul	Att i större utsträckning nå ut till utrikesfödda vårdnadshavare för att skapa fler vägar till språk och ökad integration är ett utvecklingsområde.
Gul	Att göra inomhusmiljön och informationen till utrikesfödda vårdnadshavare mer tillgänglig är ett utvecklingsområde.

Kvalitetsnivåer

Grön	Grönt visar goda exempel som med fördel kan spridas till andra enheter.
Gul	Gult innebär att verksamheten har områden som behöver utvecklas.
Röd	Rött innebär att verksamheten uppvisar brister som måste åtgärdas.

1 Bakgrund

Enligt skollagen (2010:800) ska en kommun systematiskt följa upp och utvärdera den verksamhet som avses i kapitel 25, Annan pedagogisk verksamhet, där öppen förskola ingår.

Enligt den gällande granskningsplanen, som fastställdes av arbetsmarknads- och socialnämnden i Tyresö den 14 december 2021, ska den öppna förskolan granskas under 2022. Öppna förskolan har inte granskats tidigare. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten ska kommunen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

1.1 Om den öppna förskolan i Tyresö

I Tyresö driver kommunen öppen förskola i nuvarande form sedan 2008. Den öppna förskolan finns centralt belägen två trappor upp ovanför vårdcentralen på Regnbågsgatan i Tyresö centrum. Lokalerna är stora och ljusa och kan planeras för olika inomhusaktiviteter. Lokalerna nås med trappor eller hiss. Det har länge funnits ett önskemål om en lokal i markplan i anslutning till en utomhusmiljö, dels för att inte vara beroende av hissar, dels för att kunna använda både inne- och utemiljön mer flexibelt och dels för att kunna ta emot fler besökare. Öppna förskolan bedriver delar av verksamheten utomhus i parker och grönområden i kommunen.

Den öppna förskolan är ett komplement till den ordinarie förskolan och pedagogisk omsorg. Målgruppen är barn och vårdnadshavare som är hemma på dagarna på grund av föräldraledighet, studier eller arbetslöshet. Förutom vårdnadshavare kan det vara någon annan närstående vuxen som besöker den öppna förskolan tillsammans med barnet. Öppna förskolans verksamhet är populär och för att kunna ha ett rimligt antal besökande i lokalerna måste personalen ibland neka familjer som önskar delta. Äldre syskon som är inskrivna på förskola eller i pedagogisk omsorg får inte följa med till öppna förskolans inomhusverksamhet.

Organisatoriskt tillhör förskolan arbetsmarknads- och socialförvaltningens resursenhet och styrs politiskt av arbetsmarknads- och socialnämnden.

I öppna förskolans verksamhetsplan finns angivet att resursenheten ska erbjuda förebyggande och behandlande insatser till barn, ungdomar och deras familjer. Inom enheten finns sju olika arbetsgrupper med olika uppdrag varav öppna förskolan är en. Den öppna förskolan kan använda övriga arbetsgrupper som en resurs i verksamheten.

1.2 Styrdokument

1.2.1 Nationella styrdokument

FN:s konvention om barnets rättigheter (2018:1197) – barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter.

Skollagen (2010:800) – reglerar vilka rättigheter och skyldigheter barn och vårdnadshavare i skola, förskola och annan pedagogisk verksamhet har. I lagen står också vilka krav som ställs på huvudmannen för verksamheten. Lagstiftarna har tagit hänsyn till barnkonventionen i utformningen av skollagen. Varje huvudman måste anpassa sitt arbete och val av metoder utifrån sina förutsättningar och behov, så länge de krav som följer av skollagstiftningen och barnkonventionen uppfylls.

Enligt 25 kap. 3§ skollagen får en kommun anordna öppen förskola som komplement till förskola och pedagogisk omsorg. Den öppna förskolans uppgift är att erbjuda barn en god pedagogisk verksamhet i nära samarbete med de medföljande vuxna besökarna. De vuxna ska erbjudas möjlighet till social kontakt och gemenskap. Besökarna är inte inskrivna i verksamheten utan gör själva när och hur ofta de vill delta.

1.2.2 Lokala styrdokument

- Verksamhetsplan/enhetsplan för resursenheten
- Verksamhetsplan för öppna förskolan

1.3 Övergripande krav på verksamheten

1.3.1 Utgångspunkter

”Verksamheten ska utformas med respekt för barnets rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Den ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Var och en som verkar inom sådan verksamhet ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov samt utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap.”

25 kap. 6 § skollagen

En viktig del i den öppna förskolans arbete är att till vårdnadshavarna förmedla ett pedagogiskt förhållningssätt som bygger på kunskap om barns utveckling och lärande. Det kan ske genom samtal och diskussioner men också genom att

vårdnadshavarna ser hur pedagogerna agerar i olika situationer. Det kan handla om att uppmuntra barns vilja och lust att lära eller om att ge barn stöd i att utveckla tillit och självförtroende. Det kan också handla om att välja material och utforma miljön så att barn lockas till lek, aktivitet och eget utforskande.

1.3.2 Kvalitetskrav

Verksamheten ska enligt 25 kap. 7 § skollagen bedrivas i ändamålsenliga lokaler i grupper med en lämplig sammansättning och storlek. Det ska finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnets behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. Pedagogerna på öppna förskolan är legitimerade förskollärare. Förskollärarlegitimationer har uppvisats.

Från och med den 1 januari 2023 förtydligas kvalitetskraven i 25 kap 7 § skollagen. Den ansvariga huvudmannen ska se till att personalen som har hand om omsorgen ges möjlighet till kompetensutveckling. Huvudmannen för sådan verksamhet ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten. Kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

1.3.3 Uppföljning och utvärdering

Kommunen ska enligt 25 kap. 8 § skollagen systematiskt följa upp och utvärdera verksamheten. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister verksamheten ska kommunen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Kommunen ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot verksamheten. Information om rutinerna ska lämnas på lämpligt sätt.

1.4 Syfte med granskningen

Syftet med granskningen är att beskriva kvaliteten i den öppna förskolans verksamhet ur ett medborgarperspektiv. Granskningen syftar till att både beskriva och bedöma verksamheten på förskolan mot nationella och lokala styrdokument och att belysa arbetssätt ur ett kvalitetsperspektiv samt att beskriva starka sidor och tydliggöra förbättringsområden som underlag för åtgärder för att förbättra verksamheten.

Granskningen har utförts av utredare från enheten för juridik och utredning och kvalitetscontroller från barn- och utbildningsförvaltningen. Granskningen genomfördes under perioden april-augusti 2022.

2 Metod

Granskningen har omfattat intervjuer med pedagoger och enhetschef. Vidare omfattar granskningen dokumentstudier och observation av verksamheten.

Resultatet av granskningen återkopplas både muntligt och skriftligt till verksamheten som också har möjlighet att faktagranska innehållet innan

rapporten färdigställs. Rapporten överlämnas sedan till arbetsmarknads- och socialförvaltningen som avgör vilka åtgärder verksamheten eventuellt behöver vidtas och upprättar en åtgärdsplan. Den färdiga rapporten och åtgärdsplanen anmäls till ansvarig nämnd.

3 Om verksamheten

Allmänt om öppna förskolan	
Huvudman	Tyresö kommun
Verksamhetsansvarig	Resursenhetens enhetschef
Pedagoger	2,0 heltidstjänster. Legitimerade förskollärare med erfarenhet från förskola.
Registerkontroll 2 kap. 31§ skollagen	Huvudmannen har uppvisat registerutdrag ur belastningsregistret.
Öppettider	Öppna förskolans aktuella öppettider anges på tyreso.se. Öppettiderna kan variera.
Klagomålshantering 4 kap.8 § skollagen	Kommunens rutiner för synpunkter och klagomålshantering tillämpas.

3.1 Organisation och ledning

Öppna förskolan leds av resursenhetens enhetschef som också ansvarar för ett flertal andra arbetsgrupper inom enheten. För att avlasta den nuvarande enhetschefen så kommer ytterligare en enhetschef att anställas. Den öppna förskolans uppgift är enligt enhetschefen att erbjuda en mötesplats för vårdnadshavare och barn och att lotsa och leda de vuxna i deras roll som vårdnadshavare.

Enhetschefen träffar pedagogerna en gång i veckan i ett gruppmöte. Då diskuteras exempelvis arbetsmiljö, aktuella frågor, om det finns oro kring någon familj, kvalitetsundersökningar, verksamhetsfrågor och öppettider. Även pedagogiska frågor lyfts i detta forum. Pedagogerna upplever att enhetschefen bidrar mycket i de pedagogiska samtalen och gav uttryck för att hon är en närvarande ledare, inte bara i fysisk mening, och att de känner förtroende för henne som chef.

Både enhetschefen och pedagogerna ser fördelar med att tillhöra resursenheten eftersom det där finns närhet till olika sorters stöd som till exempel

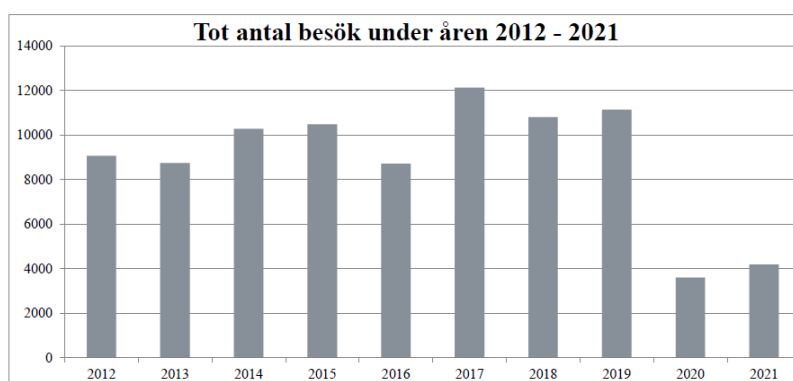

samtalsstöd som kan rikta sig till både pedagoger och vårdnadshavare och annat riktat stöd till dysfunktionella familjer.

3.2 Statistik

Pedagogerna för statistik på antalet besök av såväl barn som vuxna. Från och med 2012, då statistik började föras, har antalet besök varit ganska jämnt. En väsentlig förändring kan noteras för åren 2020 och 2021 och detta kan förklaras med den då rådande pandemin.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal besök	9 072	8 744	10 280	10 489	8 710	12 132	10 802	11 145	3 601	4 190

Besöksstatistik, mars månad 2022	
Mammor	247
Pappor	145
Andra vuxna	19
Barn	405
<i>Summa besök</i>	<i>816</i>

3.3 Öppna förskolan stöttar vårdnadshavare

Pedagogerna berättade att många av vårdnadshavarna efterfrågar stöd i olika typer av frågor. Det handlar om allt från barnens behov av stimulans till barnens fysiska utveckling och återhämtning. Det handlar i mångt och mycket om att få stöttning i föräldrarollen. Det kan exempelvis handla om att föra dialog kring barnets behov men också om att pedagogerna förevisar hur vårdnadshavarna kan agera i en viss situation tillsammans med sitt barn. Ibland räcker det att vara en lyssnande och samtalande part när vårdnadshavare och familjer har bekymmer av olika slag. Ibland behöver pedagogerna lotsa familjerna vidare till andra professioner hos resursenheten.

Utöver stöttning i föräldrarollen efterfrågar många nyinflyttade till Tyresö och utrikesfödda vårdnadshavare information om kommunen och annat praktiskt som kan vara bra att veta. Samtidigt som pedagogerna ger stöd till vårdnadshavarna behöver också barnen uppmärksamhet så att de lockas till olika aktiviteter och samspel i öppna förskolans lokaler.

Öppna förskolan i Tyresö erbjuder föräldrautbildningen Alla Barn i Centrum (ABC) i samarbete med andra medarbetare inom Resursenheten. Utbildningen genomförs av den öppna förskolans förskollärare och riktar sig till vårdnadshavare med barn i åldrarna 3-12 år. Utbildningen är öppen för alla i mån av plats.

3.4 Pedagogernas roll på den öppna förskolan

Pedagogerna berättade att rollen som förskollärare på en öppen förskola är mångfacetterad, man är allt i från pedagoger och informatörer till att utföra arbetsuppgifter som påminner om en kurators eller socialarbetares. När det finns behov av det så genomför enhetschefen avlastande samtal tillsammans med pedagogerna.

3.5 Öppna förskolan som en väg till språk och integration

Enligt Sveriges kommuner och regioner, SKR, har över hundra kommuner i Sverige idag öppna förskolor som erbjuder verksamhet till utrikes födda föräldrar, vilket hjälper dem att snabbare komma in i det svenska samhället. Det handlar bland annat om språkträning, information om samhällsfrågor och stöd till vidare studier och arbete.

Pedagogerna på öppna förskolan i Tyresö berättade att verksamheten uppsöks av en del utrikesfödda vårdnadshavare med barn som uppskattar verksamheten på olika sätt. En ambition skulle kunna vara att försöka nå ut till fler vårdnadshavare i den gruppen. Samverkan med barnavårdscentralen, BVC, och övriga enheter inom resursenheten är kanaler som kan användas för att nå den gruppen.

I öppna förskolans lokaler finns all information om förskolan och övrig samhällsinformation endast på svenska. Även den litteratur i pedagogiska och andra frågor som finns och som riktar sig till vårdnadshavare är i nuläget enbart på svenska. Information om förskolan på kommunens webbplats är också den enbart på svenska. Enligt pedagogerna är det ett utvecklingsområde att göra miljön inomhus mer inbjudande för utrikesfödda vårdnadshavare.

3.6 Lärmiljö

Inomhus

Pedagogerna berättade att de vill utveckla lärmiljön i sina lokaler inomhus för att bättre kunna locka barnen till olika aktiviteter. Eftersom verksamheten varit

förlagd utomhus under pandemin har inomhusmiljön inte förändrats på länge och inga inköp har gjorts. Det material som i nuläget finns i inomhusmiljön är gammalt och behöver ses över. Pedagogerna vill också se över lokalernas utrymmen och skapa rum i rummen/hörnor med olika teman och tillföra material som erbjuder barnen ökade möjligheter när det gäller exempelvis bygg- och konstruktion samt skapande.

Utomhus

Verksamheten är i nuläget förlagd utomhus cirka två gånger i veckan. Pedagogerna anpassar antal dagar som verksamheten genomförs utomhus efter besökarnas önskemål och efter den årstid som råder. När verksamheten sker utomhus är vuxna och barn välkomna till aktiviteter och lek vid Alby friluftsgård eller vid Granbackens lekplats. Även äldre syskon som har plats på en förskola eller i pedagogisk omsorg är välkomna att följa med vid öppna förskolans utomhusverksamhet. Uteverksamheten kan komma att ställas in på grund av dåligt väder, men det är väldigt ovanligt. Vid öppna förskolans utevistelse erbjuds olika aktiviteter, till exempel sångpromenad. Pedagogerna låter vårdnadshavarna utvärdera aktiviteterna efteråt för att få kunskap om hur de kan utveckla aktiviteten.

Öppna förskolan har inte tillgång till egna lokaler eller skåp som möjliggör förvaring av materiel i anslutning till platser där uteverksamheten bedrivs. Det material som används tar pedagogerna med sig vid varje tillfälle.

3.7 Observation av verksamheten

Våra observationer av verksamheten visar på nöjda och tacksamma vårdnadshavare som mer eller mindre regelbundet besöker den öppna förskolan för kortare eller längre vistelser vid varje tillfälle.

De vårdnadshavare som vi granskare samtalade med gav uttryck för att de var mycket nöjda med verksamheten och rekommenderar den till vänner och bekanta. Vårdnadshavarna berättade vidare att det är skönt att växla miljö från hemmet till en plats där de kan träffa andra vuxna och få råd och tips i allehanda frågor från pedagogerna. Flera vuxna uttryckte också att de uppskattar att vara i en miljö där de relativt fritt kan låta barnen upptäcka på egen hand och pröva på leksaker och skapandematerial som inte finns i hemmet.

Vi observerade att pedagogerna hade ett väl strukturerat teamwork sinsemellan när besökarna kommer till den öppna förskolans lokaler. En pedagog tar emot och slussar vidare till det rum där den andra pedagogen finns och tar emot. När tillströmningen till verksamheten minskat går båda pedagogerna runt och pratar med besökarna eller slår sig ner på golvet, tillsammans med en mindre grupp vuxna och barn. De lotsar också in vårdnadshavarna in i aktiviteter som de kan göra tillsammans med sitt barn.

Vi observerade även en väl genomförd gemensam sångsamling där både vuxna och barnen deltog och var aktiva.

4 Kvalitetsarbete

4.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Möte	Deltagare	Omfattning	Innehåll
Gruppmöte	Pedagoger och enhetschef	2 tim. /månad	Uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten. Avlastande samtal Personalfrågor Pedagogiska frågor
APT (arbetsplats- träff)	All personal på resursenheten	2 tim. /månad	Utbyte av erfarenheter och kompetens mellan verksamheterna. Utveckling av verksamheten. Personalfrågor
Planeringsdag för öppna förskolan	Pedagoger	2-3 dagar/år	Uppföljning, utvärdering och utveckling av verksamheten
Enhetsdag för resursenheten	All personal på resursenheten	2 dagar/år	Utbyte av erfarenheter och kompetens mellan verksamheterna
Övrigt		Kommentar	
Kundundersökning		2 gånger/år	Genomförs i pappersform under cirka 2 veckor
Statistik		Kontinuerligt	Öppna förskolan för statistik över antal besök (vuxna och barn).
Inkomna synpunkter eller klagomål, avvikelser, utvärdering av föräldrautbildningen ABC med mera.			

4.2 Kompetensutveckling för pedagogerna

I resursenhetens enhetsplan 2022 anges ”ökad digital kompetens” som ett gemensamt kompetensutvecklingsmål. Fokus är att öka pedagogernas individuella kompetens i att använda digital utrustning. Enligt enhetschefen har pedagogerna möjlighet att låna både datorer och Ipads.

Pedagogerna gav uttryck för att de skulle vilja använda sig av mer digital utrustning som projektor, surfplattor/tablets med olika pedagogiska program som kan erbjudas både vårdnadshavare och barn och detta på olika språk. Förutom tillgång till digital utrustning önskar pedagogerna att de behöver få kompetensutveckling för att kunna handha denna utrustning.

4.3 Pedagogiskt utbyte med andra

Pedagogerna gav uttryck för att de skulle önska mer utbyte med andra pedagoger för att till exempel kunna diskutera pedagogiska frågor och lära av varandra. Hittills har de haft ett visst utbyte med pedagoger på förskolan Vattenhjulet och i samband med besök där blivit inspirerade av bland annat tänk kring lärmiljöer.

I samband med granskningen blev pedagogerna genom barn- och utbildningsförvaltningens försorg inbjudna till en föreläsning om giftfria miljöer i förskola och skola vilket de uppskattade mycket.

Pedagogerna gav också uttryck för att de gärna tar del av övrig kompetensutveckling som de bedömer som relevant för att kunna utveckla den pedagogiska verksamheten på den öppna förskolan.

4.4 Resultat från kundundersökning

I den öppna förskolans arbete med att arbeta med ständiga förbättringar ingår att erbjuda vårdnadshavarna en enkät vid två tillfällen varje år. Under 2020 och vårterminen 2021 genomfördes inte denna enkät på grund av de särskilda omständigheter som då rådde. Enkäten erbjuds i pappersform i den öppna förskolans lokaler under två veckor. I den enkät som genomfördes hösten 2021 svarade 24 vårdnadshavare på 11 frågor om verksamheten varav några som fritextsvar. I den efterföljande sammanställningen av svaren sammanställningen framgår bland annat följande:

- En stor majoritet av vårdnadshavarna besöker den öppna förskolan regelbundet.
- Vårdnadshavarna ger mycket höga poäng när det gäller trivseln på den öppna förskolan.
- Vårdnadshavarna ger mycket höga poäng för innemiljön på den öppna förskolan.
- Samtliga vårdnadshavare svarade att de kan vända sig till pedagogerna för råd och stöd.

- De flesta vårdnadshavarna är nöjda med öppettiderna.
- Endast någon enstaka vårdnadshavare önskar få mer inflytande i verksamheten.

5 Referenser

Granskarna har tagit del av följande dokument från den öppna förskolan.

Enhetsplan resursenheten 2022

Informationsfolder öppna förskolan mars 2022

Kundundersökning Öppna förskolan hösten 2021

Resultat kundundersökning ht 2021

Statistik antal besökare mars 2022

Statistik öppna förskolan åren 2012-2021

Utvärdering och planering våren 2022

Verksamhetsplan öppna förskolan

Följande dokument har använts som referens vid granskningen

Larsson, Emil, Sällemark, Hanna, Holmberg, Martin & Törner, Elin (2020). *Verkttygslådan: tips och inspiration för språk och integration i öppen förskola*. [Stockholm]: Sveriges kommuner och regioner

Sällemark, Hanna (red.) (2019). *Öppen förskola öppnar många dörrar: kunskapsöversikt öppen förskola för integration*. [Stockholm]: Sveriges kommuner och regioner

Törner, Elin (2018). *Ett steg in: utvärdering av öppen förskola som stöd för integration i samhälls- och arbetslivet*. [Stockholm]: Sveriges kommuner och regioner

Följande webbsidor har använts som referens vid granskningen

Skolverket

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/ratt-till-forskola#h-Offenforskola>

SKR, *Öppen förskola för språk och integration*

<https://skr.se/skr/skolakulturfritid/forskologrundochgymnasieskola/oppenfor-skolaforsprakochintegration.46558.html>